

Kilbergets förskola (Ren)

Plan mot kränkande behandling 2023/2024

Innehållsförteckning

1	Grunduppgifter	4
2	Förskolans och skolans uppdrag	5
2.1	Barnen och elevernas delaktighet	5
2.2	Vårdnadshavarnas delaktighet	5
2.3	Personalens delaktighet	5
2.4	Förankring av planen	5
3	Utvärdering	6
3.1	Utvärdering av fjolårets plan	6
3.1.1	Resultat av utvärderingen av fjolårets plan	6
3.2	Årets plan	6
4	Kartläggning	7
4.1	Kartläggningsmetoder	7
4.2	Områden som berörs av kartläggningen	7
4.3	Hur personalen har involverats i kartläggningen	7
4.4	Hur barn och föräldrar har involverats i kartläggningen	7
4.5	Resultat	7
4.6	Analys	8
5	Främjande och förebyggande utvecklingsinsatser	9
5.1	Kommande utvecklingsinsatser	9
5.1.1	Normer och värden	9
6	Akuta situationer - rutiner vid anmälan om kränkningar, diskrimineringar och trakasserier	10
6.1	Barn, elever och vårdnadshavare	10
6.2	Personal anmäler kränkning	10
6.3	Rutiner för när barn och elever kränker varandra	10
6.3.1	Utred vad som hänt	10
6.3.2	Åtgärda och sätt stopp för kränkningarna	11
6.3.3	Följ upp och utvärdera	11
6.3.4	Dokumentera	11
6.4	Rutiner när barn eller elev kränks av personal - utredning	11
6.4.1	Utred vad som hänt	11
6.4.2	Åtgärda och sätt stopp för kränkningarna	12
6.4.3	Följ upp och utvärdera	12
6.4.4	Viktigt att dokumentera	12

7	Begrepp.....	13
7.1	Diskriminering	13
7.2	Direkt diskriminering	13
7.3	Indirekt diskriminering.....	13
8	Trakasserier och kränkande behandling	14
8.1	Trakasserier	14
8.2	Kränkande behandling.....	14
8.3	Sexuella trakasserier.....	14
9	Repressalier.....	15
10	Diskrimineringsgrunder	16
10.1	Kön.....	16
10.2	Könsidentitet eller könsuttryck	16
10.3	Etnisk tillhörighet.....	17
10.4	Religion eller annan trosuppfattning	17
10.5	Funktionsnedsättning	17
10.6	Sexuell läggning.....	18
10.7	Ålder.....	18

1 Grunduppgifter

Verksamhet som omfattas av planen

Kilbergets förskola

Ansvariga för planen

Rektor och förskolans anställda.

Förskolan

En verksamhet där respekten för allas lika värde genomsyrar allt. Hos oss ska inget barn bli diskriminerad, trakasserad eller utsatt för kränkande behandling.

2 Förskolans och skolans uppdrag

Varje förskola och skola ska se till att varje verksamhet arbetar målinriktat mot kränkande behandling av barn och elever. Det innebär att varje förskola och skola ska

- Sätta in åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling
- Varje år upprätta en plan mot kränkande behandling
- Involvera barn och elever i det förebyggande arbetet, bland annat med att kartlägga tryggheten på förskolan och skolan för att ta fram planen
- Leva upp till handlingsplikten

2.1 Barnen och elevernas delaktighet

Vi ska genomföra trygghetsvandringar med de barn som har förmågan att uttrycka hur de upplever olika delar av förskolan.

Vi observationer kontinuerligt vad som händer i barngruppen och i förskolans alla lokaler, vi är närvarande pedagoger.

2.2 Vårdnadshavarnas delaktighet

Vi informerar om planen på inskolningssamtalet.

Planen presenteras på föräldramöten. Den finns tillgänglig för vårdnadshavare i Unikum och för utomstående på hemsidan.

2.3 Personalens delaktighet

Personalen deltar i arbetet med att följa upp, utvärdera och upprätta en ny plan. Detta sker under utvecklingsdagar och arbetsplatsträffar samt vid avdelningarnas egna planeringar.

2.4 Förankring av planen

Personalen arbetar med planen under flera tillfällen under året. Den nya planen lyfts varje år under novembers arbetsplatsträff. Under vårterminen utvärderas planen.

Kontinuerligt under hela året pratar pedagogerna med barnen om värdegrundsarbete och då även planen, ibland enskilt och ibland under samlingen med fler barn.

Vårdnadshavarna får ta del av planen på föräldramöte, samt att personalen informerar dem om att den läggs ut på vår hemsida och sätts upp på avdelningarna.

Nya vårdnadshavare får planen känd i samband med inskolningen på förskolan.

3 Utvärdering

3.1 Utvärdering av fjolårets plan

Personalen har diskuterat och analyserat resultat av arbetet mot kränkande behandling under sina egna avdelningsplaneringar. Vårdnadshavarna och personalens synpunkter ligger till grund för den nya planen.

3.1.1 Resultat av utvärderingen av fjolårets plan

Resultat från enkäter visar att barn och vårdnadshavare i hög utsträckning känner sig trygga och trivs på förskolan.

Observationer, kartläggningar och barnintervjuer visar på att barnen trivs och känner sig inkluderade på vår förskola. Vårdnadshavare uttrycker förtroende för vår personal.

Det förekommer att barn använder ett språkbruk som inte motsvarar vår värdegrund, för att förhindra detta jobbar vi både förebyggande samt att vi ingriper och samtalar kring detta med barnen vid behov.

Vi har sett att vissa platser på förskolan upplevs som otrygga för barnen, det kan vara vid toaletter och utomhus bakom kullen.

Det förekommer att barn slåss, knuffas och använder dumma ord mot varandra.

Vi ser att några metoder och förhållningssätt är särskilt givande för att öka tryggheten på förskolan. Exempel på metoder vi använder oss av är framför allt att vara närvarande och trygga pedagoger som ser och ingriper/hjälper till att hantera konflikter som uppstår i barngruppen. Vi förändrar lärmiljöer efter behov, vi arbetar medvetet förebyggande för att motverka konflikter och vi ingriper när behov finns.

Vi ser att särskilt de yngre barnen mår bra av att vi jobbar efter rutinen att ha en "stubbe" på avdelningen, denna metod går ut på att en personal alltid sitter ned tillsammans med barnen vid tillfällen då annan personal exempelvis måste ägna sig åt att duka eller diska, detta skapar trygghet och lugn i barngruppen.

3.2 Årets plan

Resultatet av intervjuer och trygghetsvandringar med barnen, utvecklingsamtal med vårdnadshavarna, diskussioner i arbetslagen och enkäten från vårdnadshavare och personal ligger till grund för utvärderingen.

Årets plan ska utvärderas senast 2024-06-30. Rektor tillsammans med personalen ansvarar.

4 Kartläggning

4.1 Kartläggningsmetoder

- Genom intervjuer och samtal med barnen.
- Trygghetsvandringar/visa bilder på inomhus-utomhusmiljö. (Otrygga platser).
- Observationer och dokumentation.
- Reflektioner och diskussioner i arbetslagen.
- Samtal med vårdnadshavare.
- Personal samt vårdnadshavarenkät.

4.2 Områden som berörs av kartläggningen

Kränkande behandling, kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

4.3 Hur personalen har involverats i kartläggningen

Personalen genomför i sitt dagliga arbete intervjuer, trygghetsvandringar och samtal med barnen, de observerar och dokumenterar kontinuerligt kring barnens trygghet på förskolan. Vidare samtalar de med vårdnadshavare vid den dagliga kontakten samt vid utvecklingssamtal.

Vid särskilda analystillfällen under året arbetar vi med normer och värden.

I början av varje kalenderår svarar personalen på en enkät.

4.4 Hur barn och föräldrar har involverats i kartläggningen

- Utvecklingssamtal med vårdnadshavare.
- Föräldramöten
- Föräldraenkät.
- Värdegrundsarbete
- Observationer.

4.5 Resultat

I våra kartläggningar framgår att barnen trivs och känner trygghet på förskolan. Vi kan även se att vi har en del incidenter under året i form av rymningsförsök, bitningar, konflikter och inte värdegrundat språkbruk. Vi ser att vi inte har genomfört de trygghetsvandringar som behövs för att kartlägga tryggheten på förskolan.

Vidare ser vi att personalen kan behöva en uppdatering kring rutiner för kränkande behandling samt hur vi använder planen som ett levande doku-

ment i vår verksamhet.

Vi ser att vi aktivt arbetar med att förebygga dessa händelser som beskrivet ovan genom att dela barngruppen i mindre grupper, vara närvarande pedagoger som sprider ut sig i lokalerna och utomhus. Föränderliga lärmiljöer som skapar ökad trygghet och uppsyn i leksituationer. Vi hjälper barnen i konflikt situationer och ger dem strategier för att konfliktlösning.

I föräldraenkäten har vi ett gott resultat gällande trygghets och omsorg, värdet har stigit från 8.1 2022 till 8.4 2023.

I personalenkäten ligger resultaten för i vilken utsträckning vi upplever att vi kan ge barnen i förskolan en känslomässig trygghet på en fortsatt hög nivå med ett värde på 8.3 Vi ser också att resultat kring området kränkningar har ökat från 7.4 2022 till 7.8 2023.

4.6 Analys

Vi ser att vårdnadshavarna fortsätter att uppleva förskolan som trygg, att barnen till hög andel trivs och att vi har ett aktivt och förebyggande arbete mot kränkande särbehandling.

5 Främjande och förebyggande utvecklingsinsatser

5.1 Kommande utvecklingsinsatser

5.1.1 Normer och värden

Under det gångna året har vi fortsatt att arbeta utifrån Skolverkets modul specialpedagogik i förskolans praktik. I arbetet med modulen så har vi berört ämnet anpassningar en hel del. Detta har ökat vår medvetenhet kring vilka anpassningar vi redan gör och hur vi kan arbeta mer medvetet med små anpassningar som blir viktiga för det enskilda barnet och dess vårdnadshavare. Samt större anpassningar som gynnar gruppen. I den senaste enkäten svarade vårdnadshavarna 8.1 på "anpassningar för barnets behov". Det är ett bra resultat, men vi tror att detta kommer att öka under kommande år. Vi önskar arbeta mer med att dela grupperna så att barnen kan få en lugnare miljö. Vi arbetar med att omarbete våra lärmiljöer för att stimulera barnens lek och lärande. Vi ser behovet av att vi vuxna kan vara delaktiga i leken och kunna stanna i den utan att behöva avbryta för att exempelvis svara i telefonen eller hjälpa till på toaletten. Här ser vi ett utvecklingsområde, att vi behöver hitta strukturer för att skapa ro för oss pedagoger att stötta leken.

Gällande rutiner kring kränkande behandling har vi tidigare sett en viss osäkerhet i personalgruppen. Resultatet visade 7,4 förra året. Där syns nu en viss höjning till 7,8.

I vår analys så ser vi att större delen av personalen upplever att de arbetar medvetet med att motverka kränkning, men att det fortfarande finns viss osäkerhet hos några.

Vi ser att den första tiden på förskolan är viktig för barn och vårdnadshavares upplevda trygghet på förskolan. Det är viktigt att fokusera på att skapa en relation med vårdnadshavarna under inskolningen. Därför har vi infört efter-inkolningssamtal. Där kan vi fånga upp hur vårdnadshavaren upplever sin och sitt barns första tid på förskolan och därmed får vi möjlighet att fånga upp eventuell oro i ett tidigt skede.

Detta arbete upplever vi ger resultat då vi har höjt index gällande trygghet och omsorg från 8.1 till 8,4.

Prioriterat mål	Aktiviteter	Slutdatum	Ansvarig	Typ av åtgärd
Personalen har kännedom om vart och i vilka situationer barnen känner sig otrygga	Trygghetsvandringar	2024-06-30		

6 Akuta situationer - rutiner vid anmälan om kränkningar, diskrimineringar och trakasserier

Enligt Skollagen ska personalen **anmäla** till rektorn om de får veta att barn/elev känt sig kränkt. Rektorn ska i sin tur anmäla uppgifterna vidare till huvudmannen. Skyldigheten gäller inte bara vid upprepade kränkningar, utan även vid enstaka händelser. Ingen värdering av allvaret i händelsen ska göras före anmälan.

Uppgifterna som anmäls ska **utredas**. En utredning ska inledas så snart någon som arbetar på förskola/skola får veta att en elev känt sig kränkt. Med utredningen som utgångspunkt ska **åtgärder** vidtas som får eventuella konstaterade kränkningar att varaktigt upphöra.

6.1 Barn, elever och vårdnadshavare

Barnen vänder sig till den pedagog som de känner förtroende för eller till sina vårdnadshavare som förmedlar till personalen att något inträffat.

Vårdnadshavare har möjlighet att samtala med pedagogerna dagligen eller vid särskilt bokade möten. Om de vill kan de vända sig direkt till rektor eller kommunens system för hantering av synpunkter.

Personalen berättar för rektor när något hänt.

6.2 Personal anmäler kränkning

Personalen anmäler händelsen snarast (helst samma dag) i Stella. Rektor och huvudman får då meddelande om att anmälan gjorts.

6.3 Rutiner för när barn och elever kränker varandra

6.3.1 Utred vad som hänt

Efter anmälan om kränkande behandling ska rektor (eller den rektor utser) starta en utredning. Syftet är att samla in tillräckligt med information och kunskap om situationen för att kunna bedöma om barnet eller eleven har blivit utsatt och vilka åtgärder som i så fall måste genomföras för att få stopp på kränkningarna.

Utredningens storlek och genomförande anpassas till det enskilda fallet. I de flesta fall ingår att fråga alla inblandade vad som har hänt, det vill säga den som upplever sig kränkt och den som kan ha utfört kränkningen. Det kan också ingå att

- fråga andra barn, elever samt personal och vårdnadshavare
- ta reda på vad som händer på sociala medier och på andra fysiska och virtuella platser där barnen eller eleverna finns
- ta hjälp av särskild kompetens, som kuratorer eller psykologer, till exempel för att göra observationer
- läsa de inblandades mejl, sms, chattkonversationer eller liknande.

Rektor måste skaffa sig en egen uppfattning om vad som har hänt. Det räcker inte att låta utredningen stanna vid att ord står mot ord.

6.3.2 Åtgärda och sätt stopp för kränkningarna

Om ett barn eller en elev har blivit utsatt för kränkande behandling är huvudmannen skyldig att snabbt vidta åtgärder. De ska leda till att kränkningarna upphör helt. Vilka åtgärder som behövs beror på vad utredningen visar.

Tänkbara åtgärder kan vara att

- samtala med barn, elever och eventuellt vårdnadshavare
- samtala med den i personalen som har utsatt barnet eller eleven för kränkande behandling
- hålla ökad uppsikt, särskilt på platser och tidpunkter som har visat sig vara riskfyllda
- tilldela en assistent eller en resursperson för den eller de som kränker
- se över gruppindelningar och schemaläggning
- göra insatser med hjälp av kurator och psykolog
- genomföra disciplinära åtgärder enligt skollagen respektive de arbetsrättsliga reglerna.

6.3.3 Följ upp och utvärdera

Följ upp och utvärdera åtgärderna för att vara säker på att kränkningarna inte fortsätter. Om det visar sig att den kränkande behandlingen inte har upphört – genomförs nya eller kompletterande åtgärder för att stoppa kränkningarna.

6.3.4 Dokumentera

Hela utredningen och åtgärderna dokumenteras. Utredningen är ett viktigt underlag för att kunna följa upp effekterna av åtgärderna. Genom dokumentation kan rektor och huvudmannen uppmärksamma om kränkningarna är del av ett större problem som kräver mer generella insatser.

6.4 Rutiner när barn eller elev kränks av personal - utredning

6.4.1 Utred vad som hänt

Efter anmälan om kränkande behandling ska utredningen genomföras av person utsedd av skolchef.

Syftet är att samla in tillräckligt med information och kunskap om situationen för att kunna bedöma om barnet eller eleven har blivit utsatt och vilka åtgärder som i så fall måste genomföras för att få stopp på kränkningarna.

Utredningens storlek och genomförande anpassas till det enskilda fallet. I de flesta fall ingår att fråga alla inblandade vad som har hänt, det vill säga den som upplever sig kränkt och den som kan ha utfört kränkningen.

Det kan också ingå att

- fråga andra barn, elever samt personal och vårdnadshavare
- ta reda på vad som händer på sociala medier och på andra fysiska och virtuella platser där barnen eller eleverna finns
- ta hjälp av särskilt kompetens, som kuratorer eller psykologer, till exempel för att göra observationer
- läsa de inblandades mejl, sms, chattkonversationer eller liknande.

Rektor måste skaffa sig en egen uppfattning om vad som har hänt. Det räcker inte att låta utredningen stanna vid att ord står mot ord.

6.4.2 Åtgärda och sätt stopp för kränkningarna

Om personal har utsatt ett barn eller en elev för kränkande behandling, diskriminering eller trakasserier ska närmsta chef besluta om åtgärder mot denne. Beslut om arbetsrättsliga åtgärder ska alltid konsulteras med HR-avdelningen. I sådana ärenden ska skolchef informeras.

6.4.3 Följ upp och utvärdera

Följ upp och utvärdera åtgärderna för att vara säker på att kränkningarna inte fortsätter. Om det visar sig att den kränkande behandlingen inte har upphört – genomför nya eller kompletterande åtgärder för att stoppa kränkningarna.

6.4.4 Viktigt att dokumentera

Hela utredningen och åtgärderna dokumenteras. Utredningen är ett viktigt underlag för att kunna följa upp effekterna av åtgärderna. Genom dokumentation kan rektor och huvudmannen uppmärksamma om kränkningarna är del av ett större problem som kräver mer omfattande generella insatser.

7 Begrepp

7.1 Diskriminering

Diskriminering är när förskola/skola på osakliga grunder behandlar ett barn/elev sämre än andra barn/elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, eller ålder. Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

7.2 Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att ett barn/en elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till en förskola med motiveringen att det redan går så många flickor på den aktuella förskolan.

7.3 Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en förskola/skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringssätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar ett barn/en elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna.

Om exempelvis alla barn/elever serveras samma mat, kan förskola/skola indirekt diskriminera de elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

8 Trakasserier och kränkande behandling

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker ett barns/elevs värdighet. Några exempel är behandling som kan vara slag, öknamn, utfrysning och kränkande bilder.

8.1 Trakasserier

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker ett barns/elevs värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan). Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel ”kvinnliga”, ”homosexuella” eller ”bosniska” egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad ”blatte”, ”mongo”, ”fjolla”, ”hora”, eller liknande. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att ett barn/elev känner sig hotad, kränkt eller illa behandlad.

8.2 Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker ett barns/elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund.

8.3 Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier.

Vuxna måste vara uppmärksamma på och agera i situationer där barnens/elevens lek inte präglas av frivillighet, ömsesidig nyfikenhet och intresse, exempelvis när de leker doktorslekar.

9 Repressalier

Personalen får inte utsätta ett barn för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att vårdnadshavaren har anmält förskolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling.

10 Diskrimineringsgrunder

10.1 Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier:

- En flicka går före en pojke i kön till en förskola med motiveringen att det redan finns en stor majoritet pojkar på förskolan. [diskriminering]
- När barnen leker på gården berättar Peter för sin förskollärare Gunilla att han vill ha en likadan röd mössa som Fatima. Han tycker att den är väldigt fin med små glitterhjärtan på. Gunilla säger skrattande ”Då kanske vi ska kalla dig för Petra, så att de andra inte tror att du är Fatima”. Hon berättar för de andra barnen om det och alla skrattar åt Peter. [trakasserier på grund av kön]
- Några elever på skolan sprider rykte om Karin, att hon betar sig som en hora och hånglar med vem som helst (sexuella trakasserier)

10.2 Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från ”det normala”.

Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Sedan ett år tillbaka markerar Erik, 5 år, tydligt att hon helst vill vara flicka och kallas hon och henne. Föräldrarna har gått med på hennes önskemål att bära klänning. En dag är Erik ledsen när pappa kommer till förskolan för att hämta henne. Hon berättar att hon inte fick följa med på utflykt eftersom hon vägrade att ta på sig ett par byxor. Pappa frågar personalen varför Erik skulle byta till byxor och får svaret: ”Det får vara någon måtta med tramset.” Pappan blir också uppmanad att i fortsättningen klä Erik i ”riktiga kläder” eftersom några barn har börjat reta henne för att hon bär klänning. [diskriminering och trakasserier]
- Alex, som klär sig i kjol och klänning, blir utföst av de andra tjejerna från skolans tjejtoalett eftersom de tycker att Alex är för mycket kille för att få gå in där. (trakasserier)

10.3 Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- En förskola/skola med många barn med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn när man tar in nya barn för att inte få en alltför segregerad barngrupp. [diskriminering]
- En av förskollärarna uttalar sig negativt om polacker inför barnen. I barngruppen finns det ett polskt barn som tar illa vid sig. [trakasserier]
- Maria är bäst i klassen på svenska. Hon är aktiv på lektionerna och har alla rätt på proven. Läraren vill inte ge Maria A, då svenska inte är hennes modersmål. (diskriminering)

10.4 Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringsskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Axel går i Evangeliska Fosterlands-Stiftelsens söndagsskola. Hans dagbarnvårdare säger ”Usch, vilket trams! Ska du bli en sådan där bibelfanatiker?” [trakasserier]
- Salima blir ledsen eftersom några av de andra barnen brukar skratta åt hennes mamma som bär muslimsk huvudduk när hon kommer och hämtar henne. En av barnskötarna tröstar Salima, men vidtar inga andra åtgärder. [trakasserier]
- Läraren nekar Leila att bära huvudduk med motiveringen "Huvudduk är ett tecken på kvinnoförtryck". Det innebär att Leila utestängs från sin utbildning. (diskriminering)

10.5 Funktionsnedsättning

Med funktionsnedsättning menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Anna som har ADHD får inte börja på samma förskola som sin storebror. Kommunen, som tillämpar syskonförtur, tycker i detta fall att Anna ska börja på en annan förskola. Där finns det andra barn med samma diagnos och personalen har därför kunskap om denna. [diskriminering]
- David har muskeldystrofi som gör att han går klumpigt och ostadigt och har lätt för att falla. Några av barnen brukar reta David och kallar honom "Snubbelfot". Personal har hört att han blir retad, men har inte vidtagit några åtgärder. [trakasserier]
- Patrik som har ADHD, blir utkörd från klassrummet för att han inte kan sitta stilla. Han lämnar hela tiden sin plats. En dag klarar lärarvikarien inte av situationen utan skickar hem Patrik med orden "ADHD-barn borde inte få gå på högstadiet!". (diskriminering och trakasserier)

10.6 Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning:

- Det har gått bra på förskolan tills James äldre bror kommer på besök. Några av barnen har hört när deras storasyskon i negativa ordalag kallat James bror för bög. Nu får James inte vara med och leka eftersom han har en "äcklig" storebror. Eftersom en av de vuxna på förskolan hör ordväxlingen utan att reagera känner James att han inte har någon att vända sig till. [trakasserier]
- Johanna är ny på förskolan och ska fylla i sitt familjetråd. Hon får en förtryckt mall där mammans och pappans namn ska fyllas i. Hon vill ha ett nytt papper med mamma och pappa, men får till svar att hon kan stryka över pappa och skriva dit "den andra tantens" namn. [diskriminering]
- James vill inte vända sig till sin lärare eftersom läraren ser att de andra fryser ut honom, men inte gör något. (trakasserier)
- På skolan anordnas en avslutningsbal. Elin och Anna, som är ett par, får inte dansa den första uppvisningsdansen tillsammans. (diskriminering)

10.7 Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd. Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av ålder. Skyddet gäller alltså även i förskolan.

Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelse som kan vara trakasserier:

- Malte är den enda sexåringen som går kvar i förskolan och inte har börjat i förskoleklass. Det är hans föräldrar som valt det. De andra barnen retar honom ofta för det. [trakasserier]
- Agnes pappa är mycket äldre än de andra papporna i hennes klass. Hon blir sårad när de andra klasskamraterna skämtar om det. Hon har sagt ifrån att hon blir ledsen, men det fortsätter i alla fall. (trakasserier)